

դատութեան չնայելով, և ըստ սրբազան պարտուց իւր աշխատելով, ինքնին Առաջնորդութեան նոր շաւիղ մը բացաւ Կարսի մէջ:

Ի վերջոյ չմոռնալով, յիշել մասնաւորապէս նաև նորին Գերապատուութեան Շիրակայ ժողովրդոց վերայ Գործակալ կարգած բարեկենսորհ Տէր Գաւթեանց Տ. Սաղաթիէլ հօր աշխատութիւնն ալ, որն որ արդարեւ յայտնի ապացոյց մընէ իր պաշտօնի մէջ ունեցած հաւատարմութեան, ու իր Ս. Առաջնորդին ցցուցած հնազանդութեան:

Գեր. Խմբագիր Տեառք, այս անգամ Խօշափանուցս նիւթական շինութեանց և բարեկարգութեանց մասին մասնաւոր տեղեկութիւններս հիւրընկալելով Արարչի մէջ ի լուր համազգի եղբարցս, կանխաւ շնորհակալութեանս ջերմ հաւատարմութիւնս քաջակամ կըլլայ նորա բարոյական տնօրէնութեանց և դպրոցի բացման ուրախատիւ լուրն ալ գրել, չնայելով զըշիս տկարութեան:

Ուրիշ հարցեր չունենալով և չիմալով:

Ն. Մամբրէ Բզնունի Բաղիշեցի:

1870 թ. 12 42

Ի Կարսի Լուստարական Ժամագրոյ:

ԲՈՂՈՒԲ Կ. ՊՕԼՍՈՑ ՕՐԱԳՐԻ ԼՐԱԳՐՈՑ ԳԵՄ:

Խմբագրութեան Արարչի ամագրոյ.

Նորումս նոր—Նախիջևանցի ուխտաւորին մէկը Մշու սուրբ Սարգիսի Ամբէն վերադառնալուն Պօլիս կ'հանդիպի, և հօն կ'մնայ մէկ քանի օր մը. և այս օրերս իւր հայրենիքը՝ այսինքն՝ Նախիջևան հասնելուն պէս շուտով ինձ տեսութեան կուգայ և զարմանալով կ'պատմէ նոր լուր մի, որ ամենեւին Նախիջևանի մէջ եղած ու լուծած չէ, լուրն այս է. Պօլսոյ Լրագիր հրատարակողին մէկը՝ յօդուած մի տպեր է, որուն մէջ կ'յայտնէ, "Որպէս թէ մեր նոր—Նախիջևանի եկեղեցեաց մէջ սոփորութիւն մի մտած է, ի մէջ Ս. Պատարագին Վայսեր և Վայսերազանց գերդաստանի անուները Ռուսերէն յիշատակել, և այդ բանին իրը սկզբնաւորութիւնն ալ մեզնէ ելած կամ յառաջացած է": Ասկայն իսկական տպագիր թերթը չունենալով՝ չկարողացանք իմանալ անոր բուն նպատակը՝ թէ ինչու համար այդպիսի չեղուած լուրը հրատարակուած է. այսչափ միայն իմացանք, իրը թէ՛ նոր—Նախիջևանէն ստացած նամակներէն քաղած է. անոր համար իսկոյն պարտաւորուեցանք տեղոյս քաղաքական իշխանութեանն ալ յայտնել, որ գտնէ ո՞վ է գրողը՝ նամակին. բայց զատաստանը չկարողացաւ գտնել. կերևայ որ գրող ալ եղած չէ, այլ հրատարակողը ինքնին կամենալով մեր քաղաքի Հոգեւորա-

կանաց կամ նոցա Հոգեւոր Իշխանութեան անունը արատաւորել և յատկապէս մեզի վնաս մի ցանկանալով՝ հրատարակել է. յայտնի է որ բարեկամի բան չէ այդպիսի գործը. "Զի այդ թշնամի արար զայն": Ինչ և իցէ, այդ կ'ընտրուի Ստուծոյ զատաստանին. միայն այսչափ կ'յայտնեմք ճշմարտիւ, որ մեր Նախիջևանի Հայոց եկեղեցեաց մէջ թէ՛ ի ժամ սուրբ Պատարագին և թէ՛ ի ժամ մաղթանքի կամ զոհացողական աղօթից, երբէք Թագաւոր Վայսեր և տոհմականաց անուներն Ռուսերէն լեզուաւ չ'յիշատակուի՝ և չեմք ալ ամենեւին յիշատակած. վասն զի՝ Նախիջևանի մէջ լուրն ալ չ'կայ և կարգացողն ալ. ուստի հրատարակողը կ'մնայ ամօթի տակ, որովհետեւ ընդդէմ խղճմանքի է այդ ըրած գործը՝ որ հրատարակել է. մենք սուրբ Պատարագի և թէ՛ այլ աղօթից և քարոզից մէջ կ'յիշեմք թէպէտ Թագաւորի և նորա գերդաստանի անունները, սակայն՝ այն բառերով և այն խօսքերով, որպէս որ տպուած է մեզ ձեռն և ստացած եմք ի Սինօգէն սրբոյ Էջմիածնի ի ձեռն Վիճակալին իշխանութեան. և անկէջ դուրս ոչ մէկ բառ կամ խօսք մի ալ չեմք աւելցնել, և չեմք պակսեցնել, և չեմք ալ կարող մեզնէ բան մի յօրինել. նաև սուրբ եկեղեցւոյ մէջ մեր բոլոր ժամասացութիւնը և աղօթքը և ընկերացուածքը մաքուր ու պարզ Հայերէն լեզուաւ է, և ղեկավար ունիմք մեզ մեր Տօնացոյց գիրքը Հայաստանեայց եկեղեցւոյ տպեալն ի Ս. Էջմիածին. եթէ կ'կամենայ Լրագիր հրատարակողը՝ թող ինքն կամ անոր մտերիմը գայ ու ականատես ըլլայ. հրատարակողի յօդուածոյն մէջը ամենեւին ճշմարտութիւն մի չերենար, զի նամակ գրողի անունն ալ չ'յիշել. ուրեմն մտածող—յօրինողն ալ ինքն է, տպողն և վկայողն ալ ինքն է՝ որ բողոքական անընդունելի է. Առաքեալն Պօղոս գրէ առ Փաղատա. ԳԼ. 13. համար 1. թէ "Ի բերանոյ երկուց և երկից վկայից հաստատուցի ամենայն բան": Ասալ և արիստ մեզ և մեր Ազգին. որովհետեւ մեր ազգէն շատերը՝ ով որ քիչ մը կարգաւ ու գրել կ'իմանայ՝ և մանաւանդ նորերը և լրագիր հրատարակողները, ուրիշ բանի ետեւէ չեն լինիր, և իրենց բոլոր ջանքն ու աշխատանքը գործ կ'դնեն նախ և առաջ սուրբ եկեղեցին՝ և անոր սուրբ ծէսը՝ Պատարագը՝ և Հոգեւորական դասը բերան առնել հանդերձ անոնց զխաւոր Հովուապետներով, և կաշխատին անպատուել և արատաւորել, ամենեւին վերջն չ'մտածելով և օրինակ չեն առնել լուսաւորեալ Եւրոպացի ազգերէն, որոնք որ ամենեւին իրենց եկեղեցւոյ ու եկեղեցականաց վրայ նախատինք չեն դնել երբեք. և այդ իսկ է բուն պատճառը, որ մեր Հայոց ազգը ընտրեալ ուսումնական և կրթեալ Հոգեւորականներ չառ չունի, և չի ալ ունենար՝ եթէ այդ յուսովը մնայ. և գտնուածներն ալ յուսահատուած ու փոշիման եղած են այդպիսի անհիմն վիշտի քաշն-